

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1674

Vragen van het lid **Merkies** (SP) aan de Ministers van Financiën en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *duurzame investeringen in de bankensector naar aanleiding van het rapport «Undermining our future»* (ingezonden 26 november 2015).

Antwoord van Minister **Dijsselbloem** (Financiën) mede namens mijn collega voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 1 maart 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 962.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het rapport «Undermining our future» van Profundo, Banktrack en de Fair Finance Guide International¹, en de samenvatting van de bevindingen voor Nederland in het rapport getiteld «Banken ondermijnen de toekomst»², waaruit blijkt dat veel Nederlandse banken verhoudingsgewijs meer in klimaatschadelijke dan in duurzame energiebronnen investeren?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de aanbeveling dat banken hun klimaatschadelijke financieringen moeten reduceren, om te beginnen met kolen?

Antwoord 2

In lijn met de afspraken in het klimaatakkoord van Parijs zal de Nederlandse economie op termijn minder afhankelijk moeten worden van fossiele energie, dit vraagt een brede en ingrijpende transitie waarbij schokken in de economie zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden. Bij een geleidelijke en gestage overgang naar een duurzamer economisch systeem past het wel dat de meest vervuilende varianten geleidelijk worden uitgefaseerd. Het besluit van ING om geen nieuwe leningen te verstrekken aan ondernemingen die voor een groot deel afhankelijk zijn van energie uit kolen, past in die lijn.

¹ <http://fairfinanceguide.se/media/60900/ffg-report-undermining-our-green-future.pdf>

² <http://eerlijkegeldwijzer.nl/media/60921/2015-11-nl-samenvatting-undermining-our-future.pdf>

Vraag 3

Kunt u zich vinden in de aanbeveling dat banken hun klimaatschadelijke en duurzame energie-investeringen op transparante wijze moeten berekenen en rapporteren?³ Bent u bereid daar op korte termijn afspraken over te maken met de banken?

Antwoord 3

Alle banken die het klimaatstatement van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) hebben ondertekend hebben de ambitie uitgesproken toe te werken naar transparantie over de (positieve en negatieve) impact van leningen en investeringen op klimaatverandering. Tevens ben ik in het kader van de uitwerking van de motie Grashoff ook met de banken in gesprek over transparantie.

Vraag 4

Hoe oordeelt u over verhouding tussen investeringen (leningen en onderwriting) in fossiele energie en duurzame energie van Nederlandse banken?⁴

Antwoord 4

Het klimaatakkoord in Parijs onderstreept wederom het belang van een transitie naar duurzame energie. Het is goed dat rapporten de huidige omvang en verhoudingen tussen fossiele en duurzame investeringen inzichtelijk trachten te maken. De verhoudingen tussen investeringen in fossiele en duurzame energie van de Nederlandse banken is deels te verklaren door het gegeven dat de Nederlandse economie nog voor een belangrijk deel afhankelijk is van fossiele energie. Financieringsbeslissingen van banken kunnen bijsturend werken en de economie op een duurzamere koers zetten. De banken hebben in hun klimaatstatement aangegeven hier mee aan te slag te gaan.

Vraag 5

Hoe verklaart u het grote verschil tussen ING en de andere grootbanken als het gaat om de balans tussen deze energiebronnen?⁵

Antwoord 5

ING is een bank met een grote energieportefeuille, waarvan een groot deel de traditionele energievormen betreft. Tegelijkertijd heeft ING ook een naar verhouding grote duurzame portefeuille. ING heeft, in lijn met zijn plannen tot verduurzaming van zijn energieportefeuille, recentelijk aangegeven om investeringen in kolen te reduceren.

Vraag 6

Was u op de hoogte van de omvang van fossiele investeringen van ING toen u deze bank koos als uw huisbankier? In hoeverre hebben de duurzaamheidsprofielen van de Nederlandse banken een rol gespeeld in uw keuze voor een nieuwe huisbankier? Kunt u daarbij verwijzen naar uw toezegging van 11 november 2014, waarbij u toezegde om expliciete duurzaamheidscriteria op te nemen in de aanbesteding voor de nieuwe huisbankier?⁶

Antwoord 6

Bij de selectie van de nieuwe huisbank van het Rijk was duurzaamheid uitdrukkelijk één van de kwaliteitscriteria samen met betaalproducten, beveiliging, innovatie, service en implementatie en technische vereisten. ING heeft voldaan aan de duurzaamheidseisen inzake de sociale voorwaarden zoals mensenrechten, het extern publiceren van het MVO beleid en de verklaring van het verbod op clustermunie. Daarnaast kwam ING als beste bank naar voren in de gewogen beoordeling van het aan het werk helpen van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt (social return), de duurzaamheidsscore van RobecoSAM (Kamerstuk 26 485 nr. 209) en het extern publiceren van het beloningsbeleid van het bestuur.

³ <http://eerlijkegeldwijzer.nl/media/60921/2015-11-nl-samenvatting-undermining-our-future.pdf>

⁴ <http://eerlijkegeldwijzer.nl/media/60921/2015-11-nl-samenvatting-undermining-our-future.pdf>

⁵ <http://eerlijkegeldwijzer.nl/media/60921/2015-11-nl-samenvatting-undermining-our-future.pdf>

⁶ Kamerstuk 26 485, nr. 194

Vraag 7

Kunt u toelichten waarom ING groep een stijging vertoont in het beslag die fossiele brandstoffen leggen op het totaal aan leningen en onderwriting, terwijl Rabobank juist een flinke daling laat zien? (2, tabel 1)

Antwoord 7

Het is zonder de onderliggende cijfers moeilijk om dit per bank te duiden.

Vraag 8

Hoe verklaart u het feit dat het jaarlijkse gemiddelde percentage investeringen in fossiele brandstoffen sinds 2011 fors gestegen is? (2, tabel 3)

Antwoord 8

Om hierop een juist antwoord te geven zijn de onderliggende cijfers nodig. Wellicht kunnen de onderzoekers zelf hier duiding aan geven.

Vraag 9

Wat vindt u van de volgende uitspraak van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB): «De bijdrage die banken kunnen leveren aan het klimaatvraagstuk is wezenlijk, maar beperkt»?⁷ Deelt u de mening dat banken juist een omvangrijke bijdrage aan het klimaatvraagstuk kunnen leveren?

Antwoord 9

Ik deel de mening dat banken een belangrijke sturende rol kunnen hebben in de economie door middel van hun financiering. Banken hebben een unieke positie doordat zij andere bedrijven kunnen beïnvloeden door middel van hun rol als kredietverlener, investeerder en adviseur. Dit geldt voor de hele financiële sector. Dit neemt niet weg dat andere sectoren zoals de energie- of de metaalsector ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het klimaatvraagstuk. De financiële sector toont op verschillende wijzen de inzet om bij te dragen aan het vinden van werkbare oplossingen voor de uitdaging waar het klimaatvraagstuk Nederland voor stelt.

Vraag 10

Heeft u vernomen dat de grootste verzekeraar ter wereld, Allianz, aankondigde dat men binnen 6 maanden niet meer zal investeren in energiebedrijven die meer dan 30% van hun energie opwekken uit kolen?⁸

Antwoord 10

Ja.

Vraag 11 en 12

Heeft u vernomen dat vier Franse banken, waaronder Society General⁹ en BNP Paribas¹⁰, en vier Zweedse banken, waaronder Nordea en Handelsbanken¹¹, zeer recent hebben aangekondigd hun leningen aan kolenmijnen en kolenproducenten fors af te bouwen of zelfs stop te zetten, en investeringen in duurzame energie fors te vergroten of zelfs te verdubbelen in de komende vijf jaar? Deelt u de mening dat dergelijke ambitieuze investeringskeuzes inclusief tijdspad ten behoeve van het tegengaan van klimaatverandering door Nederlandse banken wenselijk zijn? Zo nee, waarom niet?

Bent u bereid om de Nederlandse banken te verzoeken om ook concrete maatregelen aan te kondigen ter vermindering van de door hen gefinancierde uitstoot van broeikasgassen, almede hun investeringen in de kolensector af te bouwen in navolging van Franse en Zweedse banken? Zo nee, waarom niet?

⁷ <https://www.nvb.nl/nieuws/2015/4417/nederlandse-banken-brengen-gezamenlijk-klimaatstatement-uit.html>

⁸ <http://www.reuters.com/article/2015/11/23/allianz-coal-idUSL8N13I4MJ20151123#0v4GjjS6wfyBA5Ap.97>

⁹ http://www.societegenerale.com/sites/default/files/15032_gb_corrige.pdf

¹⁰ <http://www.lesechos.fr/finance-marches/banque-assurances/021492128007-bnp-paribas-ne-financera-presque-plus-le-charbon-1176674.php#>

¹¹ <http://miljoaktuellt.se/handelsbanken-slutar-investera-i-kol/>

Antwoord 11 en 12

Wij verwachten van alle banken dat zij een bijdrage leveren aan de energietransitie; hierbij hoort een visie over hoe zij dit gaan doen. Het klimaatstatement van de Nederlandse banken van november 2015 is een goede eerste stap. Onze collega Minister Kamp heeft aangegeven dat hij verschillende varianten zal uitwerken voor het uitfasen van de kolencentrales, hierbij wordt rekening gehouden met de afspraken in het klimaatakkoord en de energie- en elektriciteitsvoorziening in Nederland.¹² Wij verwachten van de banken dat zij zich zullen aansluiten in hun beleid bij het kabinetsbeleid.

Vraag 13

Deelt u de mening dat het wenselijk is om naast een convenant over mensenrechten ook andere IMVO-convenanten (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) in de bankensector op te stellen, waaronder een convenant op het gebied van klimaat?

Antwoord 13

Wij staan net zoals de bancaire sector open voor meer convenanten met de bancaire sector, ook gericht op klimaat en milieu. In een IMVO-convenant worden duidelijke, meetbare doelen vastgelegd waarover partijen aan elkaar verantwoording afleggen gedurende de looptijd. De implementatiefase van het convenant over mensenrechten kan een platform bieden voor de betrokken partijen voor discussie over duurzaamheid in brede zin. Als de implementatiefase positief verloopt, zouden wij graag zien dat de convenantpartijen ook afspraken maken over andere IMVO risico's. Hierbij zien we het convenant als een nuttig middel, maar ondertussen zet de sector via de NVB al stappen op het gebied van klimaat en duurzaamheid in de vorm van een klimaatstatement.

¹² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/12/18/kamerbrief-over-het-uitfaseren-van-de-kolencentrales-in-nederland>